

Ten Kerstennacht in het Jaar 1912

De Touaregs, zoo zacht van aard, waren sinds vele maanden in sterke beroering.

Op dit zwervend herdersvolk lagen de schande en de schaamte der vernedering. De verknechting deed hun harte branden en geen traan uit hun woedende oogen kon het vuur in hen blusschen. In stoer werken verdienden zij hun karig eten; zwerven van hier naar daar, van berg naar dal, van woestijn naar oasis, maar wilden vrij zijn als de zon in hun blauwen hemel.

Vrij gingen ze eens, blootsvoets, door het heete zand, blij en vrij in al de klaarte en de warmte om hen heen, arm weliswaar, maar levend ongebonden en zooals zij het wilden.

Europeesche begeerten hadden de schaduw der slavernij over hun vrijheid geworpen, hun laten en hun doen, hun gaan en keeren, hun wel en hun wee lagen voortaan in den knel van vreemde overheerschers.

Hun eenmaal zoo vroolijke zangen bedroefden en hun zachte reeënoogen verhardden als het metaalblauwe hunner meren.

Samengetrost op kameel en driftige paarden waren zij, het wapen in de vuist, naar 't nest gedraafd, ver

over de bergen, waar hun vijand legerde. De woestijnen dreunden onder den galop hunner dieren en vertilde met het geruisch van hun witte mantels, en het gekklik van hun wapens aan de malve horizonnen.

't Was een gruwelijk gevecht geweest.

Toen het Westen gloeide in 't vermiljoen van ondergaande zonne, lagen er velen op den paarschen grond der rotsen, voor eeuwig zwijgend, uitgestrekt in hun mooie mantels, waarop hun driftig bloed bloemde als groote donkere rozen.

Maar ook de bleeke mannen telden met droefheid hun dooden, want, de arm die strijdt voor vrijheid is sterk en ongenadig.

* * *

In de tent vol lauwe en weeïge reuken van formol en ether hijgde snel de kommandant naar adem, bleekjes bevend in 't deinen van de vermoeide borst. Zijn zwarte baard plette als een zware schaduw over zijn derve gelaat en over zijn toeë oogen lag loom reeds de hand van den dood.

Hij was jong nog en 't leven had hij zoo lief gehad in den bloei en de glorie van zijn jeugd. In Bretagne stond zijn woonste. Te dezen stond zag hij de appelboomen bloemen achter de geurende hagendorenhagen en hij, spelend tusschen allen die zijn kindjaren hadden bezegend met de schoonheid van hun liefde. Dit zag hij, nu zijn geest nog leefde en alles hem vluchtig voorbij schoof in zwakke zichten, alles in zijn leven en te dezer wereld, zijn wel en zijn leed.

Hij hoorde uit het oude torentje van zijn dorp de helle klokken klinken, roepend allen ter misse op den blijden zomerdag en hij daarbij, tusschen moeder en vader en zusters gaande.

't Mysterie van 't gelooven lichtte over zijn hersens met intensen gloed.

Hij opende de oogen die brekend lagen in 't laatste glimmen van 't leven. De dikheid van de lippen onder den bebloeden knevel bewoog moe op en neer.

Die naast hem stonden zagen het wenken der begeerten uit zijn mond, bogen hun hoofd en luisterden naar 't gelispel.

— Un prêtre! Un prêtre! Vite! hoorden zij.

Een priester! In dezen nacht! Waar dien te vinden? Het eerste missiehuis lag twee honderd mijlen van daar te Kemkem el Gharbi! Daar wist men een priester missionaris wonen te midden van Islamieten, met enkele Roomsch-geloovigen rond zich. Twee honderd mijlen! Zoo verre! En 't land vol vijandelijke Touaregs, vol doodende speren, vol haat en moordlust! Een paard, tot den naasten post Bu Hajara, dwars door 't gebergte, kon het in een halven dag niet halen. En dan nog een halve dag door tot Kemkem. 't Was een gansche dag en een volle dag voor 't keeren, vierklauwens door het geheimzinnige land der gevaren.

— Un prêtre! lispelde de stervende.

Twee dagen! De kommandant had geen twee uren meer te leven.

De tent was vol gefluister. Van mond tot mond liep de bede voort. Een priester! zijn laatste bevel. Hij stond voor de poorte der eeuwigheid. De jongste wensch eens stervenden is heilig.

En de wanhoop sloeg over op de mannen die buiten stonden in den klaren Zuidernacht; iedereen wist dat het niet te doen was en allen werden zoo droef te moede.

Twee honderd mijlen! Veertig uren rijdens!

Maar daar stond iemand op die kijkend was naar de in de hoogte brandende lichten en riep:

— Ik waag het er op, Kemkem el Gharbi. Inconnu! Met de hulpe Gods zal ik er wel komen. Mécanicien! avancez l'avion!

't Was Bréguet, de stoute vliegenier, los van zin, maar sterk van geest. En in 't gevaar een held.

Un prêtre!

Hij stapte de tent binnen en zei:

— Mon commandant, courage! over een paar uren is de priester hier.

Hij zag bij den geliefden overste de kalmte schuiven over het bister der brekende oogen.

Bréguet liep buiten, schoof zijn lederen klakke diep over den kroezelkop, knoopte zijn vest dicht, klom op zijn Farman. De schroef ronkte, en de hand van den vlieger ging omhoog; rollend botste het toestel over den grond en vloog in den nacht ten hooge, boven de hoofden der onrustige Touaregs het duistere onbekende in, naar het Westen waar Kemkem el Gharbi lag en de priester woonde.

* * *

In 't kerkje, warm nog van den zonnedag, lag 't paterke op de houten trappen van het altaar.

't Was een tenger manneken, een bril voor de zwakke oogen, bleek en smal van lijve. Hij leefde nu jaren reeds het leven mee in de vlamme wildernis. De koortse deed zijn bloed branden en 't verzuurde en verwaterde langzaam. Maar in dit arme lichaam groeide de ziele van een sterke. De ziele, die zijn wil overbloemde en hem beeldde tot een held.

't Middernachte sloeg in 't torentje van de arme,

houten loods. De nacht, de heilige, waarin Jesus geboren werd, ving aan. Twaalf uren bondsen op den gong ergens in een donkeren hoek, geslagen door de bevende hand van een zwarte.

De priester bad om een groot geluk in dezen nacht, niet voor zich zelve, maar voor het heil eener ziel.

Nu stond hij op, klom naar het altaar. De belle rinkelde. Het Introïbo zong van zijn lippen. De mis begon en werd plechtig voortgezet tot de consecratie waarin het Brood gedijd tot het wonder der Godheid en de priester nogmaals voor een ander vroeg wat hem zoo innig lag aan 't harte.

— Red heden nog, o, Heer! een ziel uit de banden der zonden!

De hostie was ten hooge. De gong bromde ten velde. Een fijfer juichte hoog en luid en zoet! De kleine schaar geloovigen lag neer, ter steenen, eerbiedig en deemoedig. Een kinderstemme schalde op klaar en hoog in de puurheid van haar voelen: Gloria in excelsis Deo!

De nacht ging open. Een luid geronk overlommerde de geluiden in de kerk. De hostie schitterde in de pale afgeteerde vingertjes van den priester. Tranen gleden over zijn magere kaken. Hij hoorde boven zich de zware stem van den roepende en hij beefde van ontroering. Hij sloot het Godsbrood in de remonstrans, stalde deze uit op fond van zwaren witten damast als een zon. Toen nam hij den schat der kleinere hosties, sloot dezelfde in gouden doos en borg ze op zijn hart. De handen onder het goudbrokaten kasuifel, rustend op 't Godenbrood, richtte hij zich ten uitgang, keerde zich daar nog eenmaal om en sprak tot de geloovigen:

— God roept mij! Wacht mij allen hier.

Het geronk boven de kerk zweeg. Voor de deur van den tempel rolde de zware avion.

Bréguet sprong af, wierp zich voor den wachtenden priester neder en rukte den zwaren helm van 't hoofd.

— Je vais avec vous, mon enfant! Je vous attends! zegde het paterke.

Hij keek den vlieger aan. Wie met den Koning reisde moest van adel zijn. Over het gebogen hoofd van den knielende vlamde het gouden schrijn waarin ons Heere lag: Absolve te! klonk het van de lippen des priesters en het kruis zalfde de verreiniging.

— Dépêchez-vous, mon père!

Hij hielp hem op het toestel, liet de schroef draaien, klom op zijn plaats en daar ging de tocht terug naar het Oosten, in den stillen nacht.

De sterren lachten. De hemelen openden zich. Engelen Gods daalden neder. De luchten kwamen vol licht en vol muziek. De eerewacht omzweefde den vliegenier en als een wind van vuur, met de snelheid van een bolied vaarde God door de donkerte als een lichtend schip door de baren der zee.

De boomen en de velden dronken de vlammen-schaduwen van dit geheime licht. De meren lagen als de daglucht in zeer violet blauw. Over de bergen liep een zon, de schaduwen werden licht en daaromme lag al de heerlijkheid van den zingenden nacht.

De schroef wielde in een poeier van goud, het stoof op in myriaden stralen die juichten en zongen. Het gedaver van den motor bruiste in een zee van liederen, tonen werden te allerzijden heengeslingerd als stralenbloemen, wijd uit over de groote woestenijen en de wonderen van den Zuidernacht.

In de subtiliteit van de hooge regionen, dicht bij de hemelen, lichtte het wonder dat de Godheid droeg. De Paradijzen werden geopend; de heiligen en de engelen knielden vol vreugde en weenden bij het zijn van het mirakel en zongen:

— Gloria in excelsis Deo!

De kin van het arme paterke trilde van groote emotie. Hij voelde niet de zilttheid der tranen die over zijn arm wezeke liepen, want het waren glinsterende parelen. Hij hield zijn harte vast; de schat, die wonderen wrocht, brandde als een zoete wonde en zijn mond zong stil:

Dans les ombres de la nuit,

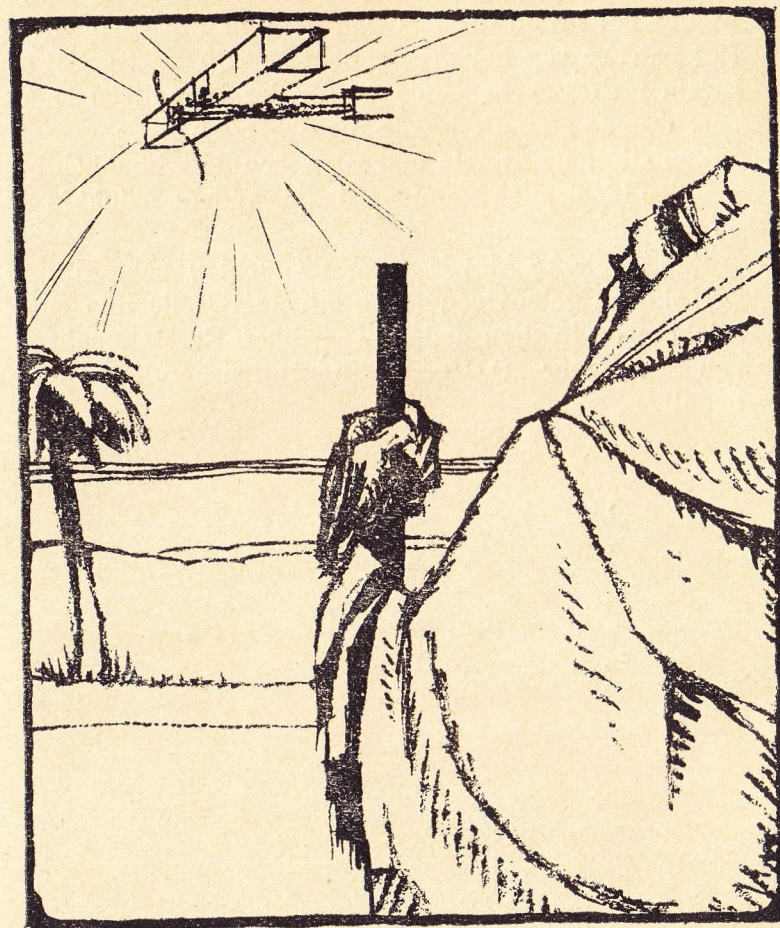
Et sans bruit

Jésus tout brillant nous luit!

Bréguet heeft 't lang nog nadien verteld hoe hij naast zich voelde, de warmte van het wonderwezen dat het roer bestuurde en op zijn handen lag als de teere aanraking van een zonnestraal, hoe dagen lang zijn handen roken naar amber en dat voor hem uitvaarde om de winden te weren, een groote straal, die den nacht verklaarde tot een zonnemorgen en hij in de verte een groote ster zag en daarop aanstuurt tot hij daalde als een veer voor de tent van den stervenden overste, zoo snel en zoo wonderbaar dat hij niet begripen kon hoe het was geschied.

Duidelijk had hij gezien, beneden zich onder schaduwen van vijgelaar en palmboomen, de glimmende paarden ter aarde geknield en daarop, gebogen, het hoofd in de manen van hun dravers, verborgen onder hun witte mantels, de bronzen lijven der Touaregs.

Daarop hun onzinnige vlucht naar de wildernissen

terug, dwars over de bergen, uitschreeuwend langs de wegen den zang van dien mirakuleuzen nacht:

— Gloria in excelsis Deo!

* * *

In de tent, in den mond van den Bretagner lag

weldra het brood der eeuwigheid. God was in hem. Het paterke zag het groote licht in zijn oogen, dat kwam uit de openstaande wegen der Paradijzen en heet was en zoet als groote menschenliefde.

Zoo stierf de overste met voor zich de schoonheid van den bloeienden boomgaard zijns vaders, gelukkig en tevreden.

En 't paterke keerde langs de luchten naar zijn kerkske en geloovigen terug om de tweede mis te celebreeren in dien gedenkwaardigen Kerstennacht van het jaar O.-Heeren negentien-honderd-en-twaalf.

G. RAAL

ARTISTENLEED

PORTRETten EN SCHETSEN

*Aan Raf. VAN OS
den held van „Jesuietengood”
17 April 1918, vriendelijk op-
gedragen.*

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

Inhoudstafel

	Bladz.
Artistenleed	5
Zwart Polleke	13
De Oud-Vrederechter	23
'n Stumperd	33
De Karnaval van Janneke	42
Van een Naaisterke en een Metsersknappe	50
Draai Keuningen	54
Landverhuizers	59
Uit het Leven van Kanunnik Van Haecke	65
Vader De Beucker	72
Ten Kerstennacht in het Jaar 1912	78
De Hoed van den Letterkundige	87
Boomen	94
Naar Oud-Vlaanderen	103
Jan Bart	127